

Ramazan Serisi: İslam Tarihinin Aydınlatıcı Anları

Yedinci Bölüm

Peygamberin Davetten Devlete Hicreti

Peygamberin hicreti, mevsimlerde hatırlanan tarihi bir olay olmadığı gibi Kureyş'in zulmünden bir kurtuluş yolculuğu da değildir; aksine hicret, kesin bir geçişin ilanıdır: Yani sırf davet aşamasından devlet kurma aşamasına, zayıflık ve eziyetlere karşı sabır aşamasından otorite kurma ve İslam'ı toplumda canlı bir gerçeklik olarak tatbik etme aşamasına geçişin ilanıdır. Yani hicret, risaletin gidişatında bir dönüm noktası ve büyük fikirlerin, sadece kalplerle iman etmenin yeterli olmadığı, aksine onları koruyan ve yayan bir devlet tarafından taşınması gerektiği konusunda derin bir siyasi bilinç anıdır.

Mekke'de çalışma on üç yıl sürmüştür. Bu çalışma spontane veya doğaçlama olmamıştır. Aksine güçlü bir mümin kitle oluşturulmuş, akide üzere terbiye edilmiş, kişiler vahiy okulunda eritilmiş, cahil bir toplumla fikri olarak çatışmaya girilmiş ve tüm yamalı çözümleri reddedilmiştir. Nitekim Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e mal, mülk ve prestij teklif edildi, ancak o reddetti. Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bir yıl onların ilahlarına ibadet etmesi ve onların da bir yıl onun ilahına ibadet etmesi teklif edildi, ancak onun cevabı şu oldu: **لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ** “**Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.**” [Kâfirun 6] Dolayısıyla hedef, cahili sistem içindeki yaşam şartlarını iyileştirmek olmamıştır, aksine onu kökten değiştirmek olmuştur.

Ancak değişim, bilinmeyene doğru bir sıçrama olmamıştır. Nitekim eziyetler şiddetlendiğinde, çalışma duygusal bir tepkiye dönüşmemiş ve hesap edilmemiş silahlı bir çatışmaya da sürüklenmemiştir. Aksine çalışma, nusret hakkında, yani daveti koruyacak ve onu siyasi bir varlığa dönüştürebilecek bir güç hakkında arama yapmaya başlamıştır. Zira Hac mevsimlerinde kabilelere İslam'ı arz etmiş ve liderleriyle uzun görüşmeler yapmıştır. Yani soru açıktır: Bu daveti kim taşıyacak ve bir devlet kurabilmek için davete kim koruma sağlayacak?

Birinci, sonra da ikinci Akabe biati, sadece ruhani biatler olmamıştır, aksine tam bir siyasi sözleşme olmuştur. Akabe'deki ikinci Akabe biatinde Ensar, kendi eşlerini ve çocuklarını korudukları gibi Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i de koruyacaklarına dair söz vermiştir. Bu, askeri olarak korumaya dair bir sözdür, yani Medine'de bağımsız bir varlık kurmaya hazır olunduğunun bir beyanıdır. İşte burada, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem Yesrib topraklarına ayak basmadan önce devletin özellikleri şekillenmeye başlamıştır.

Hicret, zamanlama seçimi, kamufraj, mağarada geceleme, Ali Radiyallahu Anh, Esmâ bint Ebu Bekir, Abdullah ibn Ebu Bekir ve rehber Abdullah bin Uraykıt arasında rollerin dağılımı gibi titizlikle planlanmıştı. Sebeplere tam olarak bağlanılmıştı ancak güçlü bir şekilde tevekkül de mevcuttu. Zira Ebu Bekir Radiyallahu Anh şöyle dediğinde: “Eğer onlardan biri ayaklarının altına baksaydı bizi görürdü.” Cevap şu olmuştur: **مَا ظَنَّاكَ بِأَنَّكَ بِأَثْنَيْنِ إِلَهُ تَالِثُهُمَا** “**Üçüncüleri Allah olan iki kişiyi ne sanıyorsun?**” İşte hazırlık ile Allah'a güven arasındaki bu denge, bu metodun özüdür.

Medine'de Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem sadece bir dava toplumu kurduğunu ilan etmemiş, aksine bir devlet kurduğunu da ilan etmiştir: Zira farklılıkları ortadan kaldırmak için Muhacirler ile Ensar arasında kardeşlik bağı kurmuş, toplumun bileşenleri arasındaki ilişkileri düzenlemek için Medine Vesikası'nı hazırlamış,

Yahudilerin ekonomik hegemonyasını kırmak için pazar kurmuş, ordular hazırlamış ve krallara mektuplar göndermiştir. Nitekim sadece birkaç yıl içinde İslam, zayıf bir kitle olmaktan çıkıp tüm yarımada varlığını hissettiren siyasi bir varlığa dönüşmüştür.

Bu dönüşüm, çağdaş gerçekliğimiz hakkında acil bir soruyu gündeme getirmektedir: Davetin, vaaz ve hatırlatma sınırından kalması yeterli midir yoksa doğası gereği İslam, onu uygulayan bir devletle tamamlanabilecek kamil bir yaşam biçimi ve gerçek bir proje midir? Nebevi deneyim, açık bir şekilde İslam'ın siyasetten kopuk ruhani bir fikir olmadığı gibi kişisel eğilime terk edilmiş bireysel bir ritüel olmadığını da söylemektedir. Yani yönetimi, ekonomiyi, toplumu ve uluslararası ilişkileri düzenleyen kapsamlı bir sistem olup yasaları başkasından alınan sistemlerin gölgesinde tam olarak uygulanması imkansızdır.

Bugün ümmetin gerçekliğinde, İslam'ın ritüellere indirgenirken, yönetim ve ekonomi işlerinin ise Batı'nın materyalist kanunlarına göre yönetildiğini görmekteyiz. Ayrıca servetler, kapitalist kâr mantığına göre yönetilmekte ve politikalar, vahiy temelli kanunları tanımayan uluslararası dengelere göre çizilmektedir. Sonuç; tekrarlayan krizler, siyasi bağımlılık, servet dağılımında dengesizlik ve sosyal parçalanma. Bu kaçınılmaz bir kader değildir, aksine İslam'ı var olması ve uygulanması gereken bir yönetim sistemi olarak taşıyan siyasi bir varlığın yokluğunun semeresidir.

Hicret bize, gerçek değişimin ani tepkilerle başlamadığını, aksine net külli bir fikir üzerine bilinçli bir kitle kurmakla başladığını öğretmiştir ki böylece fikir kitlede somutlaşsın, sonra da bu fikri koruyacak bir güce sahip olmak için bilinçli bir çaba sarf edilsin. Yani gelişigüzel yok, aciliyet yok ve mevcut gerçekliğin içinde erime yok. Zira Mekke'de Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, otoriteden bir pay elde etmek için fikrin aslı üzerinde pazarlık yapmamış ve Medine'de de siyasi tedricilik-aşamacılık gerekçesiyle hükümlerin uygulanmasını geciktirmemiştir.

Belki de bazıları, büyük güçlerin ve karmaşık uluslararası sistemlerin hakim olduğu bir dünyada İslam'a dayalı bir devlet kurmanın zor bir şey olduğunu düşünebilir. Ancak bizzat hicret de, o dönemin güç dengesi içinde imkansız ve cesur bir adımdır. Ayrıca Kureyş, yarımada'daki en etkili bir güçtü ama dönüşümün gidişatını engelleyemedi. Dolayısıyla farkı oluşturan şey, maddi üstünlük değildir, aksine projenin netliği, ona iman eden kitlenin sağlam olması ve fikir üzerinde sebat ederek güç nedenlerine sahip olmak için ciddiyetle çalışmaktır.

Ramazan, hicret ve büyük zaferler ayı olup ümmete, tarihi dönüşümlerin temennilerle değil, net bir vizyon ve düzenli bir çalışmayla gerçekleştiğini hatırlatmaktadır. Yani davetten devlete giden yolun uzun ama imkansız olmadığını hatırlatmaktadır. Dolayısıyla bu sürecin İslam'ı kapsamlı bir yaşam biçimi olarak anlamakla başladığını, bu temelde siyasi bir bilinç oluşturmaktan geçtiğini ve İslam'ı taşıyan ve koruyan bir varlıkla son bulduğunu hatırlatmaktadır.

Hicret, anlatılacak bir yıldönümü değildir, aksine takip edilecek bir değişim metodudur. Bu yüzden her Müslüman için askıda kalan soru şudur: Duygusal ve vicdani aidiyetle yetinmeli miyiz yoksa Mekke'den Medine'ye bilinçli bir adımla başlayan ve tarihin akışını değiştiren hadari rolü geri kazanmak için ciddi bir araştırma mı yapmalıyız?